

Gabriela Zelená Sittová:

Scénologie mluvního projevu dětí a mládeže

Disertační práce Gabriely Zelené Sittové je úctyhodná nejen šíří záběru a použitých metodologických přístupů, ale zároveň také hlubokým, bohatou praxí podloženým, **vhledem do aktuálního světa české řečové kultury**. Díky vlastním mnohaletým osobním zkušenostem na ose: recitátorka – lektorka/pedagožka – porotkyně, ví o zkoumané problematice skutečně mnoho a nahlíží ji z různých pozic.

Tematicky s odkazem na Danielu Hodrovou úspěšně aplikuje svou *didaktiku chaosu*, jak charakterizuje nejen vlastní intenzivní pedagogickou činnost a lektorské vedení, ale nepřímo i proces vzniku disertačního textu. V jeho úvodní části se věnuje nezastupitelné roli poezie a jejího vnímání, ať již četbou nebo hlasitým veřejným přednesem nejen pro správný všestranný psychosomatický vývoj jedince, ale i kultivaci celého lidského společenství. Několikrát v souvislosti s veřejným přednesem poezie i prózy zdůrazňuje důležitost vstřícného a naladěného prostředí zbaveného rivality a soupeření. Přehlídka ne soutěž je jedním z leitmotivů celého textu i její pedagogické práce. Gabriela Zelená Sittová se však ve svých úvahách o zvolené problematice bezpečně pohybuje nejen ve světě praxe a praktických cvičení, kterým je věnována zejména druhá část její práce, ale v úvodu se zkušeně a velice inspirativně orientuje také v rozsáhlé teoretické literatuře. Tu i vzhledem ke svým předchozím bohemistickým studiím zajímavě kombinuje s odbornými texty teatrologickými, scénologickými i psychologickými.

Z tohoto hlediska se mi jako nejinspirativnější jeví stálý a průběžný důraz na scénický potenciál, kvality a parametry ryze literárních textů, jejich analýza a interpretace z hlediska vnitřně hmatového smyslu, latentní dramatičnosti s ohledem na aktuální výzkum zrcadlových neuronů.

Metodologicky v úvodní části obohacuje teoretické komparace a syntetizující úvahy o výsledky vlastních dotazníkových šetření vedených na různých recitačních přehlídkách u nás i na Slovensku. Patřičný prostor je věnován také rekapitulaci aktuálních „řečových/mluvních disciplín“ v našem prostoru. Od uměleckého přednesu, přes slam poetry a story telling až k improvizaci. V tomto výčtu jsem postrádal jen stand up comedy, byť se k němu v další části textu vrací v jedné z poznámek pod čarou a uvádí, že se tento formát objevuje i na prestižní oborové národní přehlídce recitátorů a divadel poezie Wolkrův Prostějov.

Velká plocha je také věnována nezastupitelné roli literárně-dramatických oborů (LDO) na základních uměleckých školách (ZUŠ) nejen proto, že autorka má s touto výukou bohatou osobní pedagogickou zkušenost, ale především proto, že v současné době poskytují pravděpodobně nejširší kvalifikované a metodicky vedené zázemí (nejen) pro umělecký přednes dětí a mládeže od 6 do 18 let. Nejprve tedy mluví o dramatické výchově jako *způsobu života*, aby posléze tuto charakteristiku/přístup přenesla na zkoumaný fenomén uměleckého přednesu.

Další důležitou kapitolu tvoří sumarizace a stručná charakteristika oborových přehlídek. Není jich mnoho, tvoří ve svém celku jakýsi uzavřený, ale velice exkluzivní mikrokosmos, přesto jsou v zásadě dosti diferencované nejen svými podmínkami a rozsahem, ale také charakterem a atmosférou.

V souvislosti s Dětskou scénou a Wolkrovým Prostějovem pak hovoří oprávněně o jakémisi „nepokrytém prostoru“. Na základních školách jsou totiž zájemci o přednes v kontaktu se svými učiteli, na středních školách (pokud se nejedná o konzervatoře s hudebně-dramatickým oborem či střední pedagogické školy) se s recitací mohou setkat pouze v případě, že se setkají s osvědčeným a zaujatým pedagogem, což se Gabriele Zelené Sittové na gymnáziu v Zábřehu naštěstí stalo, ale nebývá to bohužel ani zdaleka samozřejmostí. Je proto velice dobře, že pro zájemce, kteří takovouto přirozeně respektovanou autoritu a vedení na své střední škole nemají a nejsou žáky II. cyklu LDO ZUŠ mají možnosti se obrátit například na nově vzniklý *Ateliér D* či spolek *Přesah*, v nichž autorka aktivně působí.

Práce plní vytčený cíl zejména stěžejní částí, kterou jsou praktické případové studie reflektující práci s konkrétními recitátory různého věku explikované na konkrétních literárních textech. Dále také celá řada inspirativních autorských cvičení, která by se s úspěchem uplatnila například i při výuce herectví či režie a dramaturgie.

Shrnuto: celkově je disertační práce Gabriely Zelené Sittové velice přínosná, inspirativní a důkladná. Pro konání obhajoby více než dostatečná. Jsem dokonce přesvědčen o tom, že po drobných strukturálních zásazích a zcela nepatrných textových korekturách (např. špatná forma jména Wislavy Szymborske na str. 213 či *impikovaný* místo *implikovaný* str.221) by si zcela jistě zasloužila i knižní publikaci. Ta by byla nepochybně přínosem nejen pro recitátory a jejich pedagogy, ale s užitkem by mohla sloužit dalším studijním oborům na DAMU či pedagogických fakultách.

Mé tři otázky na autorku:

- Do své sumarizace jste nezahrnula formát stand up comedy. Proč? A jak vnímáte tento aktuálně velmi populární útvar, který má dokonce vlastní televizní kanál v kontextu ostatních *mluvních disciplin*?

- Jak vnímáte rozdíly v atmosféře a charakteru přehlídek uměleckého přednesu, které v textu rekapitulujete (Dětská scéna, WP, ŠS, PDP, MFP)? Vidíte případně prostor pro jejich modifikaci či rozšíření?

- Bezprostřední hraniční oblastí s uměleckým přednesem/recitací je zcela přirozeně tzv. divadlo poezie, o němž například profesor Jan Císař s oblibou tvrdí, že neexistuje. Ve svém textu se této formy – zcela vědomě – nedotýkáte. Proč? Jak tedy vnímáte toto sousedství/blíženectví z hlediska sólové interpretace?

Mgr. Radovan Lipus Ph.D.